REDACȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nacht. Nox. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nacht. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 231. Brașov, Miercurĭ 18 (31) Octomvrie. 1900.

Un nou neajuns al șcólelor nóstre.

(S) Guvernul unguresc ne face școlĭ, pe carĭ noi Românii nu le putem folosi. Nu le putem folosi din simpla causă, că nu se învață în ele în limba ce o pricep copiiĭ noștri, adecă în limba lor maternă, deși legea de naționalitate dela 1868 dispune apriat acésta.

Se calcă dér legea în mod flagrant, ridicându-se prin ținuturile locuite de Românĭ șcóle, carĭ n'au ca limbă de propunere limba română. Șcólele acestea impuse astfel cu forța și în contra legei, se numesc șcóle de stat, dér de fapt nu sunt de stat, căcĭ atuncĭ ar trebui sĕ fiă alcătuite astfel, ca și noi sĕ le putem folosi, ca unii ce facem parte integrantă din stat, ci sunt în realitate școlĭ ale guvernului.

La aceste școlĭ guverniale se plătesc din banii noștri de contribuțiă mulțime de învĕțătorĭ și învĕțătóre. Și se plătesc cu mult mai bine, decât învĕțătorii și învĕțătórele nóstre confesionale. Și acésta își are scopul sĕu, că adecă creându-se corpului didactic dela șcólele de stat o stare materială neasemĕnat mai bună, decât a învĕțătorilor noștri, sĕ-i îndemne și seducă pe aceștĭ din urmă a părăsi șcólele nóstre confesionale-naționale și a le lăsa astfel cu totul părăginite.

Șcólele ungurescĭ ridicate de guvern sunt dér șcóle de concurență, de luptă, și au de scop nu de-a deștepta și învĕța poporul, căcĭ atuncĭ s'ar propune într'o limbă înțelésă de el, ci de-a stînge și a nimici cu încetul șcólele nemaghiare. Din causa acésta guvernul nu le ridică prin localitățile, unde nu este nicĭ un fel de șcólă, ci mai mult în acele localitățĭ, unde sunt școlĭ bune, dér nemaghiare.

La acestea se mai adauge, că inspecțiunea, ce se esercitéză din partea guvernului asupra învĕțămêntului, se află în mâna onor ómenĭ, dintre carĭ cei mai mulțĭ n'au nicĭ ideie de învĕțămêntul poporal. De abia se află icĭ colo câte unul, care sĕ pricépă limbile de propunere ale șcólelor de sub inspecțiunea sa. Inspectorĭ regescĭ de șcóle de naționalitate nemaghiară abia se va mai găsi aḑĭ vr'unul. Aceștĭ inspectorĭ, nepricepênd nimic din ce se propune în șcólele nemaghiare, nĕcăjesc amar pe învĕțătorĭ cu propunerea limbei maghiare și pretind dela ei sĕ facă și imposibilul posibil, în ce privesce instruirea în limba maghiară a elevilor lor.

La nenumĕratele nĕcazurĭ și greutățĭ, ce s'au creat și se creéză astfel șcólelor nóstre de adversarii lor, se adauge de un timp încóce un rĕu fórte periculos.

Invĕțătorii noștri confesionalĭ se îmbulzesc la pensiunĭ. Aceste pensiunĭ, după-ce din nebăgare de sémă a consistoriilor nóstre diecesane nu s'au înființat la timpul sĕu fondurĭ de pensiune confesionale pentru șcólele poporale, se dau de către stat în schimbul contribuirilor anuale, ce se detrag tot de către stat din lefurile învĕțătorilor. Și nu-i mirare, că învĕțătorii se îmbulzesc la pensiunĭ, primesc aprópe cât aveau în activitate și nu trebue sĕ colinde după plată pe la curatorii bisericescĭ și solgăbirĕi, ci o capĕtă gata în mână; apoi, după ce sunt pensionațĭ, își vĕd de trebile lor private și nu sunt legațĭ de lucru greu al șcólei.

Până aci ar merge cum ar mai merge; dér e rĕu că, trecênd în pensiune așa numiții cantorĭ-docențĭ, își țin postul de cântărețĭ. Dér și mai rĕu este, că consistoriile încuviințéză așa ceva. Invĕțătorii noștri sunt în raport rĕu plătițĭ. In cele mai multe comune numai unind postul de învĕțător cu cel de cantor, le ese plata minimală prescrisă de lege; și altfel sunt destul de nĕcăjițĭ. Păstrându-șĭ acum învĕțătorul pensionat cantoria, învĕțătorul nou n'are din ce trăi, astfel se devalvéză chiar și stațiunile cele mai bune învĕțătorescĭ și ajung pe mâna unor învĕțătorĭ provisorĭ, necalificațĭ séu pribegĭ din diferite cause, carĭ apoi strică și ce a lăsat după sine învĕțătorul calificat.

Nu mai vorbim de agitațiile și frecările câte se nasc în comunele bisericescĭ din causă, că învĕțătorul pensionat vrea sĕ-șĭ păstreze postul de cantor și nu vrea sĕ-l lase noului învĕțător. Este neapĕrat de lipsă, ca guvernele diecesane sĕ vină cu urgență în ajutorul scólelor nóstre, amenințate în esistența lor prin acest mare neajuns, dispunênd odată pentru tot-déuna, că posturile de cantorĭ-docențĭ nu se pot separa și că învĕțătorul pensionat are sĕ renunțe la cantorat, unde acesta a fost și este împreunat cu dăscălia. Mai este apoi de lipsă — și acésta mai ales în diecesa Gherlei, unde multe se dispun, dér puține se esecută — a se lua tóte mĕsurile pentru a se susține acéstă disposițiune și a se controla cu rigóre esecutarea ei.

Din Bucovina.

Adunărĭ de alegĕtorĭ.

Mișcarea electorală a partidului poporal național din Bucovina continuă tot cu mai mare stăruință și insuflețire. D-l Dr. G. *Popovicĭ*, candidatul acestui partid pentru Curia a cincia, a convocat mai multe adunărĭ de alegĕtorĭ.

Prima adunare s'a ținut la 21 Oct. n. în *Dorna*, unde s'au adunat un numĕr mare de muntenĭ pentru a audi darea de sémă a fruntașului român. Erau adunațĭ ca la 400 de Românĭ. In darea sa de sémă Dr. Popovicĭ a arătat cele ce a lucrat până acum în sfatul țĕrii și a istorisit din fir în pĕr cum stau trebile Românilor bucovinenĭ la împĕrățiă. D-sa a vorbit apoi despre partidul poporal ḑicênd: „Vremile de cumpĕnă prin carĭ trecem, au făcut, ca o asemenea închegare politică sĕ fie de lipsă. Trebue sĕ chemăm poporul, ca sĕ sară și el la luptă, căcĭ prea ne gâtuesc din tóte părțile“.

Altă adunare s'a ținut în *Câmpulung* la 22 Oct. n. In adunarea acésta d-l Dr. G. *Popovicĭ* a arătat, care este programul partidului poporal național. Étă, ce a ḑis d-sa:

„Noi suntem, cum au fost strămoșii noștrĭ, cetele împĕratului. Suntem bunĭ austriacĭ, dér suntem și bunĭ *Românĭ*. Noi cerem pentru țéra nóstră întocmirĭ deosebite de Galiția. Nicĭ cu județul, nicĭ cu finanțele nicĭ cu căile ferate nu voim sĕ avem amestec la Lemberg. In partea bisericéscă cerem sĕ nu stăm mai rĕu ca Lipovenii și Jidanii, carĭ nu primesc ca noi căpeteniile lor bisericescĭ fără voia lor. Noi cerem drepturile, ce se cuvin nației române în țéra ei băștinașă, dér nu ne atingem de drepturile și nația altora. Nu e adevĕrat, când dic contrarii noștri, că noi Românii nu ținem prieteniă cu nimenĭ. Dér cine ține cu noi? Am ține bucuroșĭ cu Nemții, carĭ locuesc cu noi împreună în acéstă țéră, și carĭ vor avé aicĭ la urma urmelor aceeașĭ sórte cu noi. Décă ne vom uni noi, aceste două nații, vom fi tarĭ și ne vom apĕra de Rușĭ. De nu, vom peri fiă-care ca un frate rĕsleț. De ce nu vin ei sĕ ne dea mâna frățéscă? Se scie, că nu pot avé pretinĭ mai bunĭ, decât noi. Dér sĕ ne fie și ei cu credință și priință și décă ne doresc pe noi, *sĕ le fie sfinte și drepturile nóstre*“.

Vorbi apoi despre pactul, pe care l'au încheiat o sémă de deputațĭ cu presidentul țĕrii, condamnându-l.

In 23, 24 și 25 Octomvrie au fost asemenea adunărĭ în *Homor*, *Solca* și *Sucéva*. Tóte au eșit peste asteptare bine, participând alegĕtorĭ în numĕr mare.

*

Clubul bucovinean.

„Neue Freie Presse“ publică despre Bucovina un articul scris de o persónă distinsă din Cernăuțĭ.

In Bucovina — ḑice acest articul — se desvóltă o agitațiă vie pentru ideia, că în parlamentul viitor toțĭ deputații acestei țĕrĭ ar trebui sĕ se stringă la olaltă, într'un club: *„clubul bucovinean“*. Ca motiv al acestei unirĭ se indică posibilitatea mai ușóră în progresarea intereselor țĕrii. Fiăcare cunoscĕtor imparțial al stărilor trebue sĕ recunóscă imediat în acel proiect o minciună politică în dosul căreia se ascunde planul unora, de a trage profiturĭ. Viitorii deputațĭ vor fi românĭ — pacinicĭ și intransigențĭ rutenĭ — nicĭ măcar antipolonesĭ, germanĭ, antisemițĭ, jidanĭ, greco-ortodocșĭ, catolicĭ, democrațĭ și persóne — cum am ḑice — denumite din partea guvernului. Astfel de elemente eterogene nu pot fi copulate în mod onest, prin un principiu la o fusiune permanentă.

De sigur interesul țĕrii nu este un astfel de principiu, căcĭ nu esistă un interes al țĕrei care sĕ se interpreteze într'un fel, și ceea-ce unul ar crede după naționalitate, chemare și religiă, că ar aduce țĕrii folos, altul o ține în detrimentul ei. Nu esistă de loc o cestiune economică, care n'ar fi o cestiune politică, națională, socială, o cestiune a intereselor divergente provinciale séu locale. Așa, de pildă, liniile ferate bosniace sunt o afacere economică nu însĕ fără a deveni un obiect de cértă între „Cis“ și „Trans“. Industria și progresul economic în țĕrile Alpilor se prefac în cestiunĭ de clericalism și așa m. d.

Și tóte cestiunile naționale sunt în fond economice și nicĭ o țintă economică nu este pentru tóte națiunile de egală valóre. Decĭ și pretextatul plan de a ameliora situațiunea ecoonomică nu va șterge diferendele de partid fundamentale, care represintă în sine valorĭ materiale. Totdéuna va fi necesar pentru fiă-care cas de a căuta un compromis de interese cu chiu și vai constant; dér o cale generală, sigură nu este dată prin parola „propagărei intereselor“. Căcĭ în consecință viitorul parlament ar puté sĕ se constitue simplamente ca club austriac. Cum dér, acel club bucovinean sĕ lase membrilor sĕi pentru fiăcare cas mână liberă?

Pentru-ce scop este el atuncĭ? Este acum de tot clar, la ce sĕ servéscă. El sĕ fiă o putere de forță pentru unii deputațĭ egoiștĭ, carĭ prin posiția lor speră o șefie în club, pe care predându-l în mânile guvernului ar puté sĕ-șĭ vadă de interesele lor, nu fără de a rĕsplăti pe fidelii lor.

Cluburile ușuréză natural guvernului acțiunile sale. Deja fondarea unui așa club ar însemna în Bucovina rĕsplata de mulțămită față de candidații ei protejațĭ. Nicĭ un prevĕḑĕtor nu va fi *à tout prix*“ contra guvernului. Cel ce însĕ, fără ca cineva sĕ cunóscă deja de acum tendințele guvernului i-se va pune numai din recunoscință la disposițiă și voesce sĕ-i construéscă un stegușor necondiționat supus, „acela nu merită încrederea alegĕtorilor.“

Décă așa vorbesce și fóia germană din Viena, ce sĕ ḑică atuncĭ opiniunea publică română din Bucovina despre acei Românĭ „pactiștĭ“, carĭ aderéză idea unui astfel de club bucovinean?

Declarațiile lui Bülow. Noul cancelar german de *Bülow* a declarat, în ultima ședință a consiliului federal, că tóte sforțările sale vor tinde pentru menținerea bunei înțelegerĭ între guvernele statelor federale. El va rĕspunde astfel dorinței împĕratului, care este convins, că tăria imperiului este întemeiată pe cooperarea unanimă a tuturor acestor state. Representanții tuturor statelor federale au esprimat încrederea lor în contele de Bülow.

Lupta economică între Ungaria și Austria.

Un „bărbat de stat“ ungur avênd o convorbire c'un redactor dela „Budapesti Hirlap“ a declarat acestuia următórele:

— Aveam noi un gând, care nu trebuia bagatelisat: *gândul parității economice.* In serviciul acesteia am nisuit sĕ punem alăturĭ de Viena cea bogată o Budapestă bogată. Până la 1894 s'a și adunat mult capital în Budapesta. De atuncĭ însĕ nu mai putem vorbi, decât despre pierdere de capital. Dela 1894, după calcul minimal, *Budapesta a devenit mai sĕracă cu patruḑecĭ milióne florinĭ.* Stăm departe de paritatea economică, tocmai atuncĭ când Austria se îmbogățesce în mod frapant. In Austria se inavuțesce fiă-care factor economic, afară de bursianĭ. Boemia s'a înavuțit așa de tare, încât a putut plasa milióne în banĭ gata la Berlin cu 6%.

Față cu acésta, — continuă „bărbatul de stat“ — stă *sĕrăcirea nóstră înspăimântătóre.* Statul e silit sĕ dea o parte însemnată din venitele sale ca interese în Austria. Noi n'avem decât un institut mare de banĭ.... Pămêntul maghiar nu produce, decât pentru Austria. Cine ar puté sĕ mĭ arate în Ungaria acționarĭ de-ai băncei austro-ungare? Dér acțiile căilor nóstre ferate cui aduc venite? Noi nu putem sĕ ne încredem, decât în ploile din luna Maiŭ. Ce însémnă însĕ a atêrna dela aceea: décă va fi séu nu bună recoltă?... In urma urcării prețurilor numai la importul mărfurilor țesute, avem o pierdere anuală de 70 milióne fl.

*

Plângerĭ de felul acesta cetim ḑilnic în pressa maghiară. In casul de față parení-se, că fóia din cestiune le relevă din nou mai mult pentru a motiva votul de dĕunăḑĭ al „capitalei ungare“, care într'o adunare bine populată s'a pronunțat pentru introducerea tarifului vamal autonom.

In amintita adunare nouă din ḑece părțĭ a membrilor a votat pentru independența economică a Ungariei și pressa maghiară de tóte nuanțele pune mare greu-

tate pe decisiunea acésta. Cuvêntul de ordine a fost și aicĭ, că Austria sĕrăcesce Ungaria, că tariful vamal de adĭ protegiând industria și comerciul austriac, interesele economice maghiare sunt cu totul strîmtorate.

Sunt diare maghiare, carĭ vĕd în votul capitalei ungare reformarea fundamentală a Ungariei în privința economică. Așa, dic ele, emigrarea va înceta; fabricele esistente vor afla aicĭ o piață bogată; va cresce importul de stat; creditului ungar i-se va deschide capitalul eftin strĕin și Ungaria nu va fi tributara unei visterii strĕine. Mai mult: fabricatelor indigene prisositóre li-se va deschide piață în Orient și Dunărea va fi o ramură a Mării negre, care se va estinde până la Budapesta și capitala ungară va deveni o puternică metropolă a Orientului, luând dela Constantinopol rolul istoric al comerciului universal.

Nicolae Bartha, care scrie tóte aceste în fóia sa „Magyarország" vede de acum înainte viitorul strălucit al națiunei maghiare „Ne vom deștepta la o nouă viață — esclamă el — în aurora noului veac. Vom recâștiga speranțele pierdute. Tóte mădularele națiunei vor fi pătrunse de încrederea proprie. Puterea nóstră se va înmulți; aripĭ vor căpĕta tóte dorințele juste. Peste două vécurĭ de om 20 de milióne cetățenĭ maghiarĭ vor sĕrbători cu gratitudine diua de 24 Octomvrie (când s'a ținut adecă numita adunare) ca prima radă a liberării naționale".

Și étă, ce mai vede Bartha: Stradele și piețele Vienei vor fi acoperite cu iarbă (!); va fi și Viena asta un oraș interesant ca Veneția și ca alte cimitere marĭ, din care viața a dispărut, și pe una din lespedile ei va fi gravat numele lui Lueger și al tuturor acelora, carĭ prin ură neînfrânată au făcut imposibilă alianța economică între Ungaria și Austria și au silit moralmente Budapesta, sĕ ia în mâna ei drapelul independenței economice maghiare.

*

Tóte sunt bune și frumóse, dér până sĕ trécă „cele două vécurĭ de om" de care vorbesce Bartha, ce se va întêmpla? Și scris este în stele, ca într'o bună diminéță sĕ nu se zădărnicéscă visul auriu al șoviniștilor despre o „metropolă a Orientului", care sĕ ia Constantinopolului rolul istoric al comerciului universal?

Din tóte reiese evident, că lupta economică între cele două state dualiste începe sĕ se dea cu înverșunare tot mai îngrijitóre. Pressa austriacă a început deja sĕ se ocupe și ea serios cu planurile celor din Budapesta și sunt diare marĭ și influente, carĭ vĕd în lupta acésta o lovitură strașnică, dela care numai un pas mai este până la separațiunea politică.

Din România.

A. S. R. Principesa Maria, care a fost dilele aceste sĕ visiteze istorica mănăstire Curtea-de-Argeș însoțită de principele Carol și de Principesa de Ratiber, s'a înapoit aséră în Capitală.

*

După scirile, primite la ministerul de domenii dela prefecții de județe, starea semĕnăturilor de tómnă și mai cu sémă a rapiței s'a îndreptat mult în urma ploilor cădute.

*

Ministerul instrucțiunei a aprobat ca direcția institutului *Notre Dame de Sion*, din Galațĭ, sĕ înființeze o secțiune pentru băiețĭ, în aceleașĭ condițiunĭ ca și acea pentru fete.

*

Consiliul facultății de medicină din Iașĭ a ales decan al facultății pe d-l Dr. L. Russ și membru în senatul universitar pe d-l Dr. G. Bogdan.

*

Inaugurarea nouei linii telefonice Bucurescĭ-Sofia (care este terminată pe teritoriul român) și a cablului sub fluvial dintre Giurgiu și Rusciuk se va face îndată ce Sobrania bulgară va ratifica convențiunea intervenită între România și Bulgaria.

*

In diua de 15 Octomvrie se întrunesc în sesiune ordinară tóte consiliile județene din țéră.

*

Lucrările, ce se fac la Bragadiru pentru aducerea apei subterane în Bucurescĭ sunt înaintate mult și se activéză terminarea lor. In primele dile ale lunei Noemvrie, Capitala va fi alimentată din primul grup de puțurĭ cu un debit de circa 15.000 m. c. Din al doilea grup Capitala fi alimentată la sfîrșitul lunei Noemvrie.

*

Cetim în „La Romanie": Decisiunea guvernului cu privire la biletele de liberă petrecere pentru streinii stabiliți în România, a dat nascere, în aplicațiunea sa, unei cestiunĭ fórte delicate. Era vorba de a se sci, care e situațiunea persónelor stabilite de multă vreme în țéră, séu a celor născuți în România din părințĭ streinĭ, și care erau obținut încă naturalisarea. Aceste persóne trebue sĕ fie considerate ca străini séu ca supușĭ românĭ?

Consiliul de miniștri sesizat de acéstă cestiune, a dat soluția următóre:

„Persónele, carĭ au drept la naturalisare și n'au obținut'o încă, vor trebui sĕ facă o cerere ministerului de justiție pentru naturalisare. Ministrul le va elibera un certificat, prin care se constată depunerea acestor acte și acest certificat le va permite de a fi considerați ca supușĭ românĭ."

*

Ca în vremurile cele bune, se mai găsesc și astădĭ căutătorĭ de comorĭ.

Eftimie Ionescu din capitală (Calea Dudescĭ, 127), după indicațiunile unei mătușĭ a sa, care și dênsa scia lucrul de multă vreme dela un necunoscut, s'a apucat sĕ caute pe proprietatea sa o comóră, „un cazan cu aur", îngropat de decĭ de anĭ, pe când pe acolo era pădure, de-un fost haiduc.

Tótă mahalaua este în picióre, urmărind săpăturile fericitului domn Ionescu.

Nu mai puțin poliția a luat tóte mĕsurile pentru menținerea ordinei prin partea locului.

Francia și Anglia.

Fóia germană „*Kölnische Zeitung*", organ inspirat de contele de *Bülow*, a publicat dilele acestea la loc de frunte un articul, care a produs pretutindenĭ sensație.

Diarul din Colonia stărue asupra posiției, ce o ocupă Francia și Anglia în marea Mediterană și dice, că călĕtoria comună a miniștrilor francesĭ la *Biserta* cu scop de a vedé lucrările noului port și peste tot petrecerea lor în insula *Corsica*, nu póte fi trecută cu vederea. In amêndouĕ aceste puncte nu este vorba numai de construcțiunĭ nouĕ strategice, ci de *lucrurĭ politice mult mai importante*, carĭ stau în cea mai strînsă legătură cu încheierea lucrărilor.

„Kölnische Zeitung" reamintesce apoi încordarea dintre Francia și Anglia în cestiunea Fașoda. Décă până acum, dice, ostilitățile pe față au putut fi împiedecate, acésta trebue sĕ se reducă numai la împrejurarea, că Francia era mai înainte nesuficient pregătită pentru o luptă pe mare. Acum însĕ Englesii sunt înfrânțĭ binișor prin luptele din Africa și acest timp Francia póte sĕ-l folosécsă destul de bine. Inaintarea trupelor francese în Sahara și atitudinea, ce o ia Francia în Marocco, pot fi considerate ca *aparițiunĭ fórte îngrijitóre*.

*

Vorba fiind și de *Marocco*, trebue se spunem, că acesta este de anĭ de dile un *punct negru* pe orisontul politic. Atât Francia, cât și Italia rĕmnesc la acest teritoriu, care ocupat de una din aceste puterĭ, i-ar garanta dominațiunea pe țĕrmurii nordicĭ ai Africei.

Cestiunea Maroccului a devenit érășĭ actuală și înafară de Italia mai este interesată în acest punct și Anglia și Spania. „*Tribuna*" din Roma alarméză lumea prin publicarea unei convorbirĭ, ce a avut'o un corespondent al sĕu în San-Sebastian c'un bărbat de stat spaniol. Acesta a declarat, că *Francia* și *Rusia* au convenit, ca cea dintâiŭ sĕ sprijinéscă pe cea din urmă în China, în schimb însĕ Rusia sĕ dea mână de ajutor Franciei de a-șĭ mări posesiunile ei în marea Mediterană. Acésta ar consta dintr'o acțiune bine calculată contra Maroccului, a cărui ocupare s'ar puté esecuta ușor *à la Tunis* acum când puterile îșĭ au concentrate privirea și interesul în Asia orientală. In temerile lui, sultanul din Marocco s'a adresat la Anglia, apoi la Spania și Italia cerênd ajutor.

Din Bulgaria.

Precum am semnalat deja, sesiunea ordinară a Sobraniei a fost deschisă erĭ printr'un discurs al Tronului, în care Prințul a dis, că ordinea și liniștea, care domnesc pretutindenĭ în țéră, dovedesc, că cetățenii bulgarĭ recunosc primejdia, ce se nasce pentru națiune și pentru stat din disordine și nerespectarea legilor.

El a constatat, că Bulgaria se află în relațiunĭ leale și amicale cu imperiul suzeran și cu Rusia liberatóre, precum și cu statele cele marĭ și cu vecinii.

El a reamintit conflictul, care a avut loc, acum în urmă, între *Bulgaria și România*, conflict, care grație prudenței poporului bulgar și atitudinei leale a guvernului sĕu, *pare a fi pe punctul de a se aplana în curênd.*

Prințul face sĕ reiasă, în discursul sĕu, bunăvoința arătată de Sultan, cu ocasia jubileului, membrilor misiunei bulgare El adaogă, că mulțumită sforțărilor guvernului, tindênd sĕ întăréscă relațiunile cu Turcia, Sultanul a binevoit sĕ dea Bulgariei o dovadă de înalta sa bunăvoință, promulgând o iradea pentru încheiarea unui tratat de comerciŭ între cele două state.

*

Eliberarea lui Ciolacoff și presa streină.

Diarele din Viena relevă cu indignare eliberarea pe cauțiune, din închisóre, a lui Ciolacoff, atentatorul Românului Cradja din ordinul guvernului bulgar.

Acésta nu dovedesce alta, dic ele, decât vĕdita complicitate a guvernului bulgar în crimele comitetului macedo-bulgar.

*

Diarele din Viena înregistréză cu o vĕdită indignare un alt verdict dat de jurații din Sofia în procesul învĕțătorului Șumanoff, care a ucis cu pumnalul pe macedoneanul Kaceff, bănuit ca spion turc.

Crima a fost sĕvîrșită în stația bulgară Zaribrod și în fața pasagerilor trenului Viena Constantinopol, care tocmai se oprise.

Deși Șumanoff șĭ-a mărturisit faptul, totușĭ jurații din Sofia l'au achitat.

„Neues Wiener Tageblatt" dice, că sentința de achitare a lui Șumanoff va indispune rĕu România, căcĭ ea indică, ce resultat póte avé eventuala trimitere înaintea justiției bulgărescĭ a bandiților implicațĭ în comploturile din România, carĭ se găsesc pe teritoriul bulgar.

*

„Impĕrăția Bulgarilor"

Un diar grecesc din *Larisa* scrie următórele:

„De câte-va dile s'a rĕspândit printre Bulgarii din Macedonia o proclamație nouă, însoțită de harta viitorului imperiu bulgăresc.

„Pe lângă aceste hărțĭ și proclamații, o mulțime de emisarĭ ai comitetului din Sofia cutreeră satele din Macedonia, propovăduind nu numai libertatea Bulgarilor din Macedonia dér, ce este mai important, înființarea unei împĕrățiĭ bulgărescĭ, cuprindênd Macedonia, Epirul, Uvracia, Thessalia, Dobrogea și cea mai mare parte din România!

„Fapta acésta, în sine, nu póte avé nicĭ o importanță, pentru-că pretensiunile fiă-cărui nu pot fi limitate de nimenĭ, odată ce se dovedesce, că sunt isvorîte din capete bulgărescĭ, dér ceea-ce ne suprinde mai mult, este îndrăsnéla cu care aceștĭ mercenarĭ din Sofia îșĭ desvóltă aspirațiunile și tendințele, ce au asupra unor țĕrĭ ocupate de alte naționalitățĭ mai în drept de a-se plânge de actuala situație, decât Bulgaria.

„Și décă îndemnul și încurajarea acestor ómenĭ am sci că nu emană dela politicianĭ din Sofia, încă nu ne-am mira dér pretensiunile lor merg și mai departe, se ating de dealurĭ marĭ de prăpăstiĭ, carĭ nu pot trece decât prin mintea acelor nenorocițĭ internațĭ în ospiciurile de nebunĭ; cuprind în împĕrăția lor și o parte din România, ca și cum acéstă țéră ar fi un câmp fără stăpân. Óre cred Bulgarii, că o sĕ li-se trécă obrăzniciile nepedepsite în tot-déuna; România a fost indulgentă cu zarzavagiĭ lui Sarafoff numai pentru-că s'a supus dorinței Europei civilisate, de a evita conflagrațiunĭ în timpuri atât de anormale, căcĭ alt-fel ar fi avut ocasiă vecinii noștri sĕ simță prin fapte, cât prețuesce pedépsa românéscă".

SCIRILE DILEI.

— 17 (30) Octomvrie.

Mișcarea în corpul diplomatic român. „Epoca" scrie, că în corpul diplomatic român se va face încurênd, următórea mișcare: In locul d-lui Bălăceanu, ministrul plenipotențiar dela Londra, care șĭ-a regulat drepturile la pensiune, va trece d-l Rossetti-Solescu dela Petersburg; In locul d-lui Rosetti-Solescu va trece la Petersburg d-l A. Catargi dela Roma, ér aci va fi trimis ca ministru plenipotențiar d-l N. Fleva, fostul ministru al domeniilor.

Opt episcopate nouĕ! Fițuica ungurésca „Esti Ujság" din Budapesta, din incidentul, că biserica română gr. or. a hotărît sĕ înființeze trei episcopii nouĕ, a născocit dilele acestea scirea, că și catolicii vor înființa opt episcopii, anume în orașele Pojun, Sâmbăta mare, Szegzard, Măcău, Clușiŭ și Buda pentru romano-catolicĭ, ér în Maramureș și *Făgăraș* (sic!) pentru greco-catolicĭ. Ce-i mai mult, făcuse fițuica ungurésca și proiectul, cum și din ce fondurĭ au sĕ se înființeze cele opt episcopii. Mai ridicul e, că celelalte foi ungurescĭ au luat de banĭ bunĭ născocirea fițuicei budapestane și au reprodus'o cu multă seriositate. Fóia catolică „Alkotmany" îșĭ face rîs de născocirile, cu carĭ foile ungurescĭ caută sĕ zăpăcéscă pe cetitorii lor.

Emigrările au luat anul trecut un caracter fórte îngrijitor, deși ele nu ating cifra ce de sigur vor atinge-o emigrările din anul curent. La locul prim stau Slovacii cu 43%, apoi vin Maghiarii cu 24%, Românii cu 13%, Rutenii cu 11%. Sporul natural anual al Slovacilor a fost anul trecut de 26,000, după statistică însĕ au emigrat *14,000*. Emigrarea a fost mai simțită în partea dréptă a Tisei, apoi în Ardeal, mai puțin simțită în ținutul dintre Dunăre și Tisa. Din comitatele Abauj-Torna, Scepuș și Șaroș numĕrul emigranților este mai mare, decât al născuților, așa că în acele comitate poporațiunea scade. In comitatele Ung și Zemplin nascerile abia întrec emigrările.

Camera advocațială din *Sibiiu* a indus în lista sa pe d-l advocat Dr. Alexandru *Strĕvoiu* cu sediul în Sebeșul-săsesc.

Serbarea dela Teatrul Național. Pentru séra de 24 Octomvrie st. v. — scrie „Timpul" — publicul nostru și cu deosebire elita societății bucurescene va fi chemată la o mare representație, ce se va da la Teatrul Național în beneficiul *Sindicatului diariștilor*. Incă de pe acum s'au început a se lua mĕsurĭ pentru ca acea séră sĕ fiă o adevĕrată sĕrbătóre, ér publicul sĕ rĕmâe cu una din cele mai frumóse amintirĭ. Deja programul e schițat în linii generale: se va representa *Avarul*, cea mai bună din comediile lui Molière și în care iubitul nostru artist Brezeanu va face o adevĕrată creațiune; artiștii cei mai marĭ ai Teatrului Național vor recita diferite monologurĭ; primadonele și tenorii dela *Operă*, a cărei stagiune se deschide dela 1 Noemvrie, vor cânta în séra de 25 Octomvrie cele mai alese bucățĭ și ca o revelație în musica nóstră, d-ne și d-șóre din societate, carĭ ascund în vocea lor adevĕrate comorĭ, vor cânta arii naționale. Plóia de florĭ și diferite surprise pe carĭ le reservă „Sindicatul diariștilor", vor da acestei serbărĭ — unică până adĭ la noi — un farmec deosebit.

Culesul viilor și prețurile. Pretutindenĭ în țéră culesul viilor s'a sfîrșit. Resultatul ca cantitate n'a mulțumit pe producențĭ. Inghețurile din primăvară și peronospora au stricat mult viilor. Ca calitate însĕ recolta póte fi considerată pe deplin satisfăcĕtóre. De mult nu s'a produs must așa de bun ca anul curent. Acésta o și simt neguțătorii de vinurĭ, carĭ fac cumpĕrărĭ din greu pretutindenĭ. Prețurile însĕ nu mulțumesc pe producențĭ. — In comunele dela póla munților apusenĭ: Șard, Ighiu, Bucerdea-vinósă, Cricău ș. a. mustul a susținut dela 11—14 probe. Mustul stors din strugurĭ de specialitate a avut și

mai multe grade. Preturile sunt variate. Bine s'a plătit mustul din Şard: cu 14—16 fl. hectolitru cel comun, ér cel de specialitate cu 23—24 fl. Marĭ cantitățĭ de must s'au transportat ca de obiceiŭ în Munții-apusenĭ, apoi în Ungaria și alte părțĭ. Cumpărătorĭ sosesc și acum deși s'a vêndut fórte mult. Ar fi bine, ca vêndĕtorii sĕ scie folosi ocasia și sĕ nu-șĭ dea róda ostenelelor de un an pe prețurĭ bagatele, când se scie, că anul acesta produsul lor va fi bine căutat.

Comune marĭ. Ministeriul de interne a conces următórele comune micĭ din comitatul Târnavei micĭ: Bobohalma, Blăjel, Cetate de baltă și Ceuaș a se numi comune marĭ.

Iérnă în Austria. In unele localitățĭ muntóse din Austria, iérna e deja în plină vigóre. Astfel se scrie din Neukirchen, diarului „Neue Freie Presse", că dela începutul săptĕmânei trecute tótă localitatea muntósă de pe lângă Schneeberg, Semmering și Wechsel a îmbrăcat haina de iérna. Din St. Veit se scrie aceluiașĭ diar, că trenul de diminéța din St. Poelten-Leobersdorf a sosit avênd pe acoperișurile vagónelor zăpadă în grosime de mai mulțĭ țolĭ. Intre Hainfeld și Caumberg a nins tótă nóptea de Duminecă spre Lunĭ cu multă violență. Zăpada e acolo în grosime de o jumĕtate metru, astfel că trenul cu mare greutate șĭ a putut deschide drumul. Munții mai înalțĭ sunt cu totul acoperițĭ de zăpadă.

Esposițiă de vite în Mercurea. Dumineca viitóre în 4 Noemvrie n. se ține o esposițiă de vite arangeată la Mercurea de Reuniunea rom. de agricultură din com. Sibiiului.

Fabrică de cement în Turda. Se proiectéză înființarea unei fabricĭ de cement în Turda. Inițiativa a luat'o o societate pe acțiunĭ, în fruntea căreia se află jidanul Gedeon Jzso, inginer în Budapesta. Capitalul fundamental al societății va fi de 250—300 mii coróne.

Luptă pentru un — punct. Banca austro-ungară a enunțat, că ea escomptéză numai cambiile, pe carĭ la indicarea cu *K* (coróne) și după *H* (heller-banĭ) nu se află punct. Contra acestei disposițiunĭ unele institute financiare au protestat, motivând cu aceea, că publicul este obicinuit ca îndată după-ce scrie o literă, de multe-orĭ fără voiă, pune după ea un punct. La acésta banca austro-ungară a rĕspuns, că ea stă pe lângă hotărîrea luată mai nainte, deórece în ordinațiunea ministerială despre banii noi nu se află nicăirĭ punct după K și H (coróne și heller-banĭ).

O barbariă. Un sub-oficer, cu numele Gal dela regimentul de infanteriă Nr. 51 staționat în Clușiŭ, cu ocasiunea unor esercițiĭ a lovit atât de tare pe un soldat din reserva de intregire, încât i-a frânt fluerul piciorului. Nenorocitul a fost operat, ér după o di a murit. Sub-oficerul a fost arestat.

Petrecere în Mercurea. Corpul învĕțătoresc dela școla română din Mercurea va da o petrecere cu joc Dumineca în 22 Oct. (4 Nov.) 1900 în sala hotelului „La trei arabĭ" în favorul școlei. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea de persónă 1 cor. 60 banĭ; de familiă 3 cor.

Un tînĕr absolvent de studiile reale, în etate de 20 anĭ, care a continuat cât-va timp și studiul la școla comercială, ne mai putând urma studiile, se oferă a fi primit în vre-o cancelariă, orĭ la vre-o economiă, sĕu altă ocupațiune. Scie pe lângă limba română, limba germană pe deplin, și în limba maghiară e bine inițiat.—A se adresa la administrația diarului nostru.

Stărĭ deplorabile.

De curênd s'a publicat într'o revistă higienică maghiară o descriere mișcătóre a stărilor triste materiale din comuna Kibed, comitatul Têrnavei-micĭ, locuită de aprópe 3000 Sĕcui reformațĭ. Orĭ-cine va ceti acésta descriere, un sentiment de compătimire îl va cuprinde vĕdênd, ce stărĭ ticălóse și rușinóse domnesc și adĭ în nenorocitul Ardeal, pe care șoviniștii dela pressa maghiară dic, că trebue sĕ-l recuceréscă din nou prin ridicarea clasei proprietarilor maghiarĭ mijlocii, décă vor sĕ-l mai aibă.

Este vorba, cum am dis, de-o comună curat secuéscă, ai cărei locuitorĭ se ocupă mare parte cu negoțul de póme, cu vêndarea de ape minerale și cu lucrărĭ de lemnăriă, din carĭ câștigă binișor, însĕ cu tóte acestea din punct de vedere material ei stau pe marginea peirei. Din descrierea amintită reiese, că locuitorii comunei Kibed sunt în lipsa celor mai de căpeteniă alimente pentru poporațiunea dela țéră: pânea carnea și laptele, — și întréga lor hrană constă din *mămăligă*. Pentru mămăligă se luptă ei și asudă anul întreg și se simt fórte fericițĭ, décă afară de ea mai pot sĕ se imbrace cât de cât și sĕ-șĭ plătéscă dările către stat, comunale și comitatense.

Este însĕ un alt rĕu, care nimicesce pe Sĕcuii din Kibed: *rachiul*. Nu-i casă din care rachiul sĕ lipséscă și nu este copil în comună, care sĕ nu fiă saturat cu acéstă bĕutură otrăviciósă. In urma acésta ei sunt atât de pipernicițĭ și prăpădițĭ, încât nu pot sĕ cerceteze școla, ér când mai târdiu ajung la sorțĭ, comisiunile de asentare nu-i pot înrola. Mulțĭ din ei sunt gângavĭ, nervoșĭ; facultatea de cugetare nu li este desvoltată, sunt pururea moroșĭ și indispușĭ și par tot atâțĭ bĕtrânĭ. Sentimentul de moralitate le este cu totul timpit, nepăsarea și cinismul lor e de admirat.

Etă așa-dér o înfiorătóre oglindă a degenerării trupescĭ, a decandenței spirituale și a ruinului moral, care nu se găsesce numai în comuna amintită, ci în fórte multe părțĭ ale Ardealului, numai puțin ca în ale Ungariei propriu dise.

Cu stările aceste s'a ocupat și „Pesti Napló" dela 20 Octomvrie într'un articul intitulat „Pentru mămăliga" și pe care îl încheia astfel: „Sĕ nu ne mirăm, că aceia, a căror viață întrégă este o luptă continuă pentru mămăligă, emigréză atuncĭ când pămêntul patriei nu-i mai póte provedé nicĭ cu mămăligă".

Fóia maghiară amintită s'a mulțumit a constata simplu faptele și adevĕrul, dér nu șĭ-a dat silința a cerceta după causele acestor stărĭ deplorabile. S'a aflat însĕ alt diar maghiar, care luând notiță despre cele ce s'au scris în „Pesti Naplo" pe basa descrierei, ce am făcut'o mai sus, atinge câte-va din ranele și bóla corosivă, carĭ di de di pregătesc o sórte tot mai tristă țĕrănimei din Ardeal fără deosebire de confesiune și naționalitate. Acésta fóie este „Alkotmany".

Intr'un articul întitulat „Mămăliga" organul partidei poporale maghiare arată, de ce Sĕcuiul, Maghiarul și Românul din Ardeal trebue sĕ mĕnânce mămăligă. Inainte de tóte face constatarea, că Ungaria și maghiarismul au un singur dușman — jidanul, care pune mâna pe tot ce póte pune, fără a ține sĕmă, că prin acésta păgubesce pe alții. Aduce ca esemplu o comună din Ardeal, în care primarul este jidan, cassarul comunal jidan, ba chiar și „bóctărul" e jidan. Primarul apoi are ca rudenii pe un întreprindĕtor, acesta este cumnatul arendașului de regale, ér arendașul e cumnat cu un mare comerciant de bere și spirt. Toțĭ sunt așa-dér în raporturĭ de înrudire și toțĭ se ajută unul pe altul în socotéla bietului popor.

Și fiind-că ei adună banii dela Sĕcuiŭ, ca și dela Român, ce le mai rĕmâne acestora decât mămăliga? — se îndrébă cu drept cuvênt „Alkotmany", care continuând dice: „Așa merge în intreg Ardealul. Aicĭ a încetat deja autoritatea fișpanului, vice-spanului, solgăbirĕului, preotului; o singură autoritate esistă aicĭ: stimabilul d-n *Moritz*!"

Fóia ungurésca îșĭ încheie articulul sĕu cu nimerita observare: „Străbunii noștri au venit peste Muncaciŭ în patria acésta; tot peste Muncaciŭ au venit și Jidanii, dér numai pentru-ca peste Muncaciŭ se isgonéscă pe Maghiarĭ. A sunat deja: „finis Poloniæ", — de n'ar suna și „finis Hungariæ".

Cronica agricolă.

Culesul viilor în România.

Culesul viei la noi — scrie „Gazeta Săteanului" — e în toiul sĕu la podgorii ca și la câmp. Vorbim, negreșit, de podgoriile, unde filoxera și mana n'au distrus cu totul vița și pe unde n'a fost cules de strugurĭ, ci de... prune, carĭ în acest an s'au făcut, în multe părțĭ, cu prisosință. Vorbim de viile nouĕ dela câmp, unde am regăsit veselia, chiotele, de altă dată din podgoriile adĭ triste, tăcute, sĕrăcite, unde lipsa de capital, nepăsarea, sunt pricinĭ, că nu s'au reconstituit cu viță americană.

Culesul viilor, decĭ, pe unde vechia viță e în viță séu cea nouă e în plină producere, e mănos și s'a făcut cam timpuriu în acest an. Vinul nu credem sĕ iasă așa bun. Prețul nu e de sémă și nu pentru-că ar fi prisos de producțiune, pe cât pentru-că e... crisă.

Dér cultivatorii de vie pot a-se consola, deóre ce „vêndarea rea de vin" e în sudul Franciei în așa grad, că pe diua de 28 Octomvrie st. n. s'a pregătit la Montpellier o imposantă manifestație, dela care nu vor lipsi nicĭ senatorii, nicĭ deputații, nicĭ consilierii județenĭ, nicĭ primarii din tóte regiunile viticole ale Franciei. Cu toțĭ amenință cu greva décă statul nu va veni în ajutorul lor. De sigur, că vor isbuti în parte a aduce îmbunĕtățirĭ crisei vinicole din Francia, căcĭ precedente sunt atâtea de multe din centrurile marĭ agricole ale acelei țĕrĭ, unde grupul parlamentar agricol a sciut, grație solidarității dintre deputații agricultorĭ, tot-déuna sĕ-șĭ impue dorințele tuturor guvernelor. Agrarii în Francia, ca și aiurea, sunt fórte bine organisațĭ.

Pilda ce au dat'o ei a servit în atâta chiar vecinilor noștri agrarĭ din Ungaria, încât pe lângă altele, ei vor face totul ca în viitórele parlamente sĕ între cât de mulțĭ agricultorĭ, și nu vor mai vota decât pe cei ce fac plugăriă.

Léfa lucrătorilor agricolĭ.

In țéră la noi — dice „Gaz. Săt." — când e belșug de recoltă nu numai unii din marii agricultorĭ, dér chiar fruntașĭ sătenĭ din regiunĭ de câmp ale Munteniei, ajung a plăti, în piețele orașelor, munca lucrătorilor fórte scump. Asemenea lucru de vre o doi anĭ nu s'a prea vĕdut, spre marea părere de rĕu a muntenilor, carĭ câștigau cu munca cu diua la câmp, înainte, bune sume.

In Moldova și acum se aduc muncitorĭ din Galiția și Bucovina, ba chiar din Serbia și Bulgaria. Sperăm, însĕ, că acest obiceiŭ rĕu, câtă vreme atâția muntenĭ și podgorenĭ din țéră n'au de lucru, va dispăré chiar în anii de marĭ recolte.

Acum, că lucrările la câmp s'au sfîrșit, prețul dilei de lucru a scădut fórte mult pretutindenĭ. De altfel, salarul lucrătorului agricol e cam următorul: în Francia, unde lucrătorul bărbat se plătesce vara cu 1 leu 80, în Statele-Unite 4 lei 5 banĭ, în Danemarca 1 leu 65, în Belgia 1 leu 15, în Rusia 35 banĭ la 1 leu, în Ungaria 1 leu 80 în timpul secerei.

Și cum atâția muncitorĭ n'au de lucru d'acum până înghiață, în atâtea sate din România și provisiile lor de iarnă sunt d'acuma aprópe sleite, ar face faptă umanitară și bună afacere chiar, cei mai cu mijlóce a da de lucru la atâta lume.

In o moșiă se găsesce totdéuna de lucru chiar după strîngerea și curățirea recoltelor, precum: șanțurĭ și gropĭ pentru plantat, strîngerea și rĕspândirea gunoiului pe câmp etc. Cunosc câțĭ-va fruntașĭ și de inimă proprietarĭ, carĭ au adus, décă nu belșugul, dér óre-care îndestulare, nevoiașilor de prin sate, dându-le cu bucata a face șanțurĭ pe hotarĕle moșiilor pentru a-le planta, séu gropĭ pentru micĭ pădurĭ, adăpóste și livedĭ de arborĭ, costându-i pe jumĕtate mai ieftin ca în anii când nu era crisă.

ULTIME SCIRI.

Bucuresci, 29 Oct. In unele comune din județul Rîmnicul-Sărat s'au iscat *marĭ neorênduelĭ în urma aplicării nouei legĭ a impositului pe țuică.* In comuna Buda, cu ocasia mĕsurării borhotului de prune, ce avea a-se face, de controlorul fiscal conform nouei legĭ, locuitorii s'au resculat, au insultat autoritățile și au rupt cotul de mĕsurat. Controlorul anunțând autoritățile, prefectul județului a sosit Sâmbătă după amédĭ în Buda și a sosit și o companiă de infanteriă. Sătenii din Buda întărițĭ cu mulțĭ sătenĭ de prin satele dimprejur încunjuraseră localul primăriei. Sosind trupa, ei au năvălit asupra ei și au atacat'o cu pietri și ciomege. Căpitanul lovit de un ciomag a cădut jos cu capul spart. Trupele atuncĭ, lipsite de comandant, au tras o salvă. Trei sătenĭ au cădut morțĭ și șépte au fost rănițĭ.

In urma acésta sătenii s'au împrăștiat. Lucrările de cotire au fost suspendate și o anchetă a fost imediat începută.

Se constată, că și în comuna Pleșcoiu din județul Buzĕu, apoi în comuna Teșila din Prahova și în comunele Spinenĭ și Isvorul din județul Olt, sătenii s'au opus asemenea la lucrările controlorului fiscal. Autoritățile au luat pretutindenĭ mĕsurĭ pentru păstrarea ordinei.

In urma celor petrecute ministeriul de rĕsboiŭ a dat ordine tuturor comandanților de trupe ca, în cas de neorênduelĭ, trupele sĕ nu facă us de arme, adecă sĕ nu tragă focurĭ.

DIVERSE.

Lupta ariciului cu vipera. De multe-orĭ au privit cercetătorii la lupta dintre viperă și ariciŭ. Nu este animal, care sĕ cuteze sĕ se ia la luptă cu veninósa viperă, dér ariciul se ia. Când se întâlnesc față în față stau și se uită cu gând rĕu unul la altul. Vipera s'ar arunca, dér ariciul stă gata a-se face ghem în fiecare clipită de primejdiă, și sciind gândul viperei, nu-șĭ ia ochii din ochii ei nicĭ o clipă. Dela o vreme vipera se urĕsce de stat așa față în față cu spinosul ei dușman, și pornesce sĕ se ducă. Atuncĭ ariciul sciind, că i-a sosit timpul potrivit, se aruncă repede asupra ei la códă și apucând'o cu dinții de códă se strînge ghem, și o ține bine, dér nu o strînge cu dinții tare ca nu cumva sĕ-i rupă códa și sĕ o scape. Vipera prinsă în cursă, se sbate de durere, se aruncă asupra ghemului de ace, se trântesce și mereu se impunge și de trupul lui, ca sĕ-l muşce și înveninéze potopindu-l îndată, nu se póte apropia, până în urmă multele rane o sfîrșesc, și móre. Când ea nu mai mișcă deloc, ariciul se desface și o mâncă cu plăcere, începând-o dela códă, ér capul, în care scie că sĕ află veninul, îl lapădă. Căcĭ la atâta sciință sĕ vede că n'au ajuns aricii, că veninul șerpelui strică venind în rană vie, dér ajungênd în stomac nu face nicĭ o stricăciune. De-ar sci-o, ar mânca de bună-sémă și capul viperelor fără frică.

Literatură.

Noțiunĭ de Economia Vitelor, prețiósa scriere economică a d lui *I. St. Furtuna*, edițiunea *a treia* cu 137 ilustrațiunĭ și 224 pag. Opul acesta nu se ocupă numai cu vitele, ci cu tot ce privesce o bună gospodăriă, începênd dela boi, caĭ, oi, capre, porcĭ, măgarĭ, și așa pe rênd până la cel din urmă puiŭ de găină, gâscă, curcă, rață, ba merge chiar până la ouă arătând și acestea cum se păstréză, carĭ sunt mai bune etc. Acest op economic scris cu multă cunoscință de causă și fórte bogat în cuprins, a fost premiat de Societatea centrală de agricultură din România și e aprobat de ministeriul român al cultelor și instrucțiunei publice pentru școlele și pentru bibliotecile poporale. Se póte procura și dela Tipografia „A. Mureșianu" cu 2 cor. (plus 10 banĭ porto.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţĭ:

Scrierĭ economice.

Pentru economii de vite este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia** séu **cultura generală şi specială a vitelor**, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ. *„Zootechnia“* este partea a treia din *„Manual de agricultură“* al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române; ea cuprinde *779 pag. format mare 4⁰*, cu 225 figurĭ şi costă 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

PARTEA I. a Manualului: **Agrologia** séu **„Agricultura generală“** 524 pag. Preţul à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 b.)

PARTEA II. **„Fitotechnia“** séu **„cultura specială a plantelor“** cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Pr. 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 b.)

„Cartea Plugarilor“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu*. Form. 8⁰ 90 pag. costă 25 cr. (+ 3 cr. porto).

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începětorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Const. Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor săteni de Romul *Simu*. Cu mai multe ilustraţiunĭ în text. Editura Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului. Preţul francat 40 cr.

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip.* prof. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicaţii şi învěţăturĭ aměnunţite asupra modului, cum este a-se face tot feliul de vin şi must din felurite póme; cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Preţul 20, (cu poşta 23 cr.)

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de věndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. costă 80 cr. (+ porto 10).

Cărţĭ cu preţurĭ reduse.

Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ se věnd cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumětate, de cum s'au vendut până acum.*

1) *Lascar Viorescu*, ***O icónă a Moldovei din 1851*** de *Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre in literatura nóstră, Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux. Preţul în loc de 4 cor., cum s'a věndut până acum, este adĭ numai *2 cor.* (+ 30 banĭ porto.)

2) ***Poesii*** de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte*** de Carol *Scrob*, Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucţiunea gimnasticei*** în şcólele de băeţĭ şi de fete. Cu 57 figurĭ în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învěţătorĭ.

5) ***Originea monedelor*** (a banilor) de *M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) ***Poesii*** de *F. M. Stoenescu*. Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vrei se te iubéscă bărbatul?*** Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice seriόse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Octomvre n. 1900.

Renta ung. de aur 4%	114.50
Renta de coróne ung. 4%	90.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119 60
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	98.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.75
Bonurĭ rurale ungare 4%	91 20
Bonurĭ rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	163.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	97.10
Renta de hârtie austr.	96.95
Renta de aur austr.	114.40
Losurĭ din 1860.	131.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.92
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	652.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	651.50
Napoleondorĭ	19.21
Mărcĭ imperiale germane	117.67½
London vista	240.65
Paris vista	95.90
Rente de coróne austr. 4%	98.—
Note italiene	90.55

Cursul pieţeĭ Braşov.

Din 30 Octomvre n. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.88	Vênd.	18.97
Argint român.	Cump.	18.60	Vênd.	18.70
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.16	Vênd.	19.20
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.

Dela Braşov la Bucuresci:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zêrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5 26 min. p. m.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
II. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8 dim.
II. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
II. Trenul pers., la óra 9 27 min. p. m.
III Trenul mixt, la óra 5.— min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).

Dela Kezd -Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiŭ, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).

Dela Zêrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
III. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra